

ZDRAVOTNÉ SESTRY A PÔRODNÉ ASISTENTKY V AKCII

Iveta Lazorová, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek

Workshop 16. júna 2020

V rámci projektu CELSI „Closing the gender pay gap in public services in the
context of austerity“

CHARAKTERISTIKY SEKTORA ZDRAVOTNÍCTVA

- Zdravotnícke zariadenia decentralizáciou fragmentové na štátne, regionálne a súkromné - bariéra celoplošné zvyšovanie miezd;
- Najviac zamestnancov v neštátnych zariadených (52% v roku 2018), sestry v neštátnych (cca 15 tis.), v štátnych 14 tis. a regionálnych 2 tis.
- Sektor s dominanciou žien zamestnankýň - 78,4 %

Zamestnanci v zdravotníctve podľa pohlavia (2018)

	Spolu	Muži	Ženy	% žien
Zamestnanci a zamestnankyne	109 332	26 617	85 715	78%
Lekári a dentisti	21 957	9 229	12 728	58%
Zdravotné sestry	31 061	644	30 417	98%
Pôrodné asistentky	1742	3	1739	100%

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií

CHARAKTERISTIKY SEKTORA ZDRAVOTNÍCTVA

- Porovnávanie rodových príjmových rozdielov vzhľadom na nízky počet mužov nemá zmysel - dôraz na celkovo nízke mzdy a porovnanie s priemernou mzdou na Slovensku a vo vnútri sektora ; v roku 2017 bol násobok platov sestier 1,00 (lekárov 2,36).
- Mzdový automat - vzťahuje sa iba na zamestnankyne/cov v ústavných zdravotníckych zariadeniach (nie v ambulanciách, domovoch sociálnych služieb, kúpeľoch) = rozdiel medzi mzdami sestier aj 20%

Platy nemocničných sestier - násobok priemernej mzdy na Slovensku

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9

Zdroj: OECD stats - Health - Health Care Resources - Remuneration of health professionals - Remuneration of specialists, 2017 v Zdravotníctvo I a II. MF .
Útvar hodnota za peniaze

- Dôležitým parametrom vo vzťahu k pracovným podmienkam je počet sestier; aktuálny počet v 2018 je 569,9 sestier na 100 000 obyvateľov; pokles o 5 % (- 1 647 osôb) v porovnaní s rokom 2009. .
- Nedodržiavanie personálnych noratívov (počet pacientov na jednu sestru a ošetrovateľku vzhľadom na druh zariadenia a jednotlivé pracoviská)

Počet chýbajúcich sestier podľa štatistického zisťovania a prognózy MZ

	2017	2030
Ústavné zdravotné sestry	1020	9930
Ambulantné zdravotné sestry	2530	

Zdroj: Ministerstvo zdravotníctva, v Interný materiál "Koľko chýba sestier v rezorte a aké majú platy", Interný materiál "Predikcia potreby zdravotníckeho personálu v SR "

ORGANIZÁCIE ZASTUPUJÚCE ZAMESTNANCOV A ZAMESTNANKYNE V ZDRAVOTNÍCTVE

OZ SaPA

Odborové združenie sestier a
pôrodných asistentiek

Odborové združenie sestier a pôrodných asistentiek (OZ SaPA) - právomoci vyplývajúce zo zákona o kolektívnom vyjednávaní a zákonníka práce – výkon odborovej organizácie. Ich žiadosti z roku 2016 byť súčasťou oficiálneho tripartitného sociálneho dialógu bola zamietnutá.

Lekárske odborové združenie (LOZ) - Združuje lekárov a ostatných zdravotníckych pracovníkov. Cieľom je zlepšovanie postavenia zdrav. zamestnancov a ochrana a obhajoba hospodárskych a sociálnych práv. Podporujú organizácie zastupujúce zdravotné sestry, organizácia kampaní, lobovanie za zlepšenie zákonov.

Slovenský odborový zväz zdravotníctva a sociálnych služieb (SOZZaSS) - tradičné odborové združenie, je súčasťou Konfederácie odborových zväzov a oficiálneho tripartitného sociálneho dialógu; využívanie odborového práva na kolektívne vyjednávanie, iniciovanie a pripomienkovanie legislatívy; okrem iného aj presadzovať elimináciu rozdielov v odmeňovaní za rovnakú prácu a prácu rovnakej hodnoty žien a mužov (programové úloh na rok 2020)

SK SaPA

Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek (SK SaPA)- 53 regionálnych komôr; osobitné postavenie, stavovská organizácia – úlohy vyplývajúce zo zákona, nie je súčasťou oficiálneho sociálneho dialógu či tripartity. Povinná registrácia sestier, hodnotenie sústavného vzdelávania, organizácia rôznych akcií, poskytovanie bezplatného právneho poradenstva pre členky komory.

ČO PRISPIEVA K NÍZKEMU ODMEŇOVANIU SESTIER PODĽA KOMORY SESTIER

- Historický vývoj, spájanie práce zdravotných sestier s charitou („*konanie dobra poslanie – ale zadarmo*“) – devalvácia práce sestier a sektora ošetrovateľstva/opatrovateľstva
- Hierarchizácia odmeňovanie kopírujúca stavovské rozdiely medzi lekármi a sestrami – práca sestier podriadená práci lekára; snaha o zrovnoprávnenie („*prečo by sestra s 30-ročnou praxou nemala mať vyšší plat ako nastupujúci lekár*“)
- Neviditeľná práca sestier – problematické popísanie jednotlivých úkonov, čo všetko robia („*nielen pichanie injekcií a zdvíhanie telefónov*“) – záznamy lekárov v minulosti neobsahovali prácu sestier
- Chýbajúce zastúpenie sestier na všetkých stupňoch riadenia sektoru zdravotníctva (napr. ministerská sestra – zviditeľňovanie problémov sestier)
- Nie partnerské – rovnocenné postavenie sestier pri vyjednávaní so zamestnávateľmi (väčšinou lekári – manažéri – muži) – ponižujúca a sexistická komunikácia
- Nízke uvedomenie časti sestier – vyhovuje im status quo („*slúžka lekárovi*“)

DLHODOBÝ BOJ ZA LEPŠIE PRACOVNÉ PODMIENKY SESTIER PETÍCIA KOMORY SESTIER 2011

Ked'sa nepostaráme my o seba, kto sa postará o vás?

1. Stanovenie minimálnej hodinovej mzdy sestry a pôrodnej asistentky
2. Skorší odchod do dôchodku
3. Kontrola dodržiavania personálnych noramatív v zdravotníckych zariadeniach
4. Úprava poskytovania zdravotnej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb.
5. Podpora mimo nemocničnej starostlivosti
6. Podpora sústavného vzdelávania sestier a pôrodných asistentiek
7. Odbor ošetrovateľstva

25 000 podpisov, odovzdané NR SR

PROTESTNÁ STANOVAČKA PRED ÚRADOM VLÁDY 2013, OZ SAPA A SK SAPA

Prejav nespokojnosti s dlhodobým neriešením sociálneho postavenia sestier a pôrodných asistentiek

Zdroj: <https://www.priamaakcia.sk/Nemali-sme-verit-politikom-tak-ako-sme-im-verili-konstatuje-protestujuca-zdravotna-sestra.html>

PROTESTNÉ HROMADNÉ VÝPOVEDE SESTIER

▪ História

- Sestry a lekári nemôžu štrajkovať – podávanie výpovedí ako jediné možné riešenie po niekoľkoročných protestoch a neúspešných vyjednávaniach
- Rok 2011 – hromadné výpovede lekárov – dosiahli zvýšenie miezd; sestry vtedy zostali pri pacientoch
- Nový zákon o odmeňovaní zdravotných zamestnancov bez sestier - Pri výpočte mzdy sa nezapočítali odpracované roky sestier, hrozilo znižovanie a nie zvyšovanie miezd
- Schválený zákon garantujúci vyššie mzdy aj pre sestry – napadnutie na ústavnom súde - vyhlásený za neústavný pre chýbajúce finančné krytie

▪ Hromadné výpovede sestier 2015 - 2016 (OZ SaPA a SK SaPA)

- Dôsledok dlhodobého ignorovania požiadaviek sestier – vypovedanie poslušnosti
- Požiadavky:
 - Zvýšenie minimálnych miezd sestrám v nemocniciach aj pre sestry v ambulanciách a zariadeniach sociálnych služieb (vtedy iba 84% priemernej mzdy)
 - Zvýšenie koeficientu pri určovaní platu, zarátavanie odpracovaných rokov
 - Prijatie opatrení na zastavenie rozkrádania v zdravotníctve
 - Zvýšenie počtu sestier pre zvýšenie bezpečia pacientov

PROTESTNÉ HROMADNÉ VÝPOVEDE SESTIER

Deklarácia k ukončeniu pracovného pomeru – podpisová akcia

- 12/2015 – 01/2016 = 1 200 sestier vo výpovednej lehote
- Trestné oznámenie pre ohrozovanie verejného zdravia
- Neskôr niektoré sestry výpovede vzali späť
- Odhodlanie riskovať napriek strate zamestnania
- Podpora zo strany primárov aj LOZ
- Niektorí lekári postup odsudzovali
- Fond solidarity pre sestry
- Verejný transparentný účet
- Pôžičky pre sestry od Komory sestier
- Hľadanie zamestnania pre sestry, ktoré nemohli zostať bez príjmu
- Celkovo sa zapojilo 10% sestier

PROTESTNÉ HROMADNÉ VÝPOVEDE SESTIER – VÝSLEDKY, DOPADY, POUČENIE

- Priamo akciou ku zvýšeniu platov nedošlo
- **ALE ZMENA POZÍCIE**
 - Sestry si uvedomili akú majú silu
 - Na strane ministerstva a vedenia nemocníc – vystrašenie, problém zvládnuť chýbajúcu pracovnú silu zdravotných sestier (80% zdravotnej starostlivosti)
 - Získanie lepšej pozície pri vyjednávaní - zdravotné sestry ako silný partner (otázna udržateľnosť)
 - Zmena postoja voči zdravotným sestrám zo strany ministerstva - branie ich vážne, nástup nového ministra – zmena správania
- **Čo prispelo k zmene situácie:**
 - Mediálny ohlas pred parlamentnými voľbami
 - Spoločenský tlak v dôsledku dlhodobého úbytku sestier (odchod do zahraničia, iných sektorov, do dôchodku – starnutie sestier) – vyhýbanie sa riešeniu problému
 - Silná argumentácia o benefitoch skúsených sestier pre zamestnávateľa a pre pacienta (VŠ vzdelanie ako lekár, môže zarábať rovnako ako lekár) - rovnako dôležitá ako medicína je aj ošetrovatelstvo.
 - Popis pracovných úkonov sestier – sesterská diagnóza, ošetrovateľská dokumentácia (nezávislá od lekárskej- medicínskej); management ostatných zamestnancov, prehľad o celom oddelení, chod oddelenie/ambulancie
- **Poučenie pre budúcnosť:**
 - Potrebná lepšia príprava terénu a sestier, využívanie štruktúry SK SAPA
 - Potvrdenie solidárnosti sestier, vyskúšanie si svojich síl
 - Uvedomenie si dôležitosti politiky - lebo nie odborné ale politické rozhodnutia – dôležitosť zastúpenia sestier v parlamente (kandidatúra za poslankyne)
 - Taktizovanie ministerstva – snahy o naštartenie jednotnosti, rozdeliť zastupujúce organizácie (zriadenie Asociácie na ochranu práve pacientov)

Prekážky:

- Vyťaženosť sestier – starostlivosti o rodinu, povinné vzdelávanie, veľa nadčasových hodín, vyčerpanosť (zintenzívnenie počas COVID19)

ZHRNUTIE

- Sektor zdravotníctva je sektorom s dominantným zastúpením žien
- Nízke mzdy sestier súvisia aj devalváciou ich práce vnímanej ako charity nevyžadujúcej si odbornosť
- Dlhodobý boj sestier za zvýšenie miezd a dodržiavanie personálnych noratívov
- Ignorovanie požiadaviek vyústilo do hromadných výpovedí
- Výsledok – uvedomenie si vlastnej sily a zlepšenie vyjednávacej pozície

ĎAKUJEM ZA POZORNOST